

Aleg. 146.

Sprawozdanie

komisji budżetowej z przedłożenia Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszy krajowych za rok 1892.

Wysoki Sejmie!

Przedłożone przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków za rok 1892, a komisji budżetowej do zdania sprawy przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 19. stycznia 1894 przekazane, obejmuje dwa główne działy:

- A) Fundusze budżetem objęte, i
- B) fundusze budżetem nieobjęte.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje dział A) t. j. fundusze budżetem objęte. Fundusze samoistne budżetem nieobjęte, jak również zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego miast będzie przedmiotem osobnych sprawozdań.

Fundusze objęte niniejszym sprawozdaniem dzielą się na 3 części, a mianowicie

1. Fundusz krajowy w ściślejszym znaczeniu,
2. Fundusze dotowane ze skarbu krajowego, i
3. Fundusze samoistne budżetem objęte.

We formie zamknięć żadna nie nastąpiła zmiana zasadnicza. Wydział krajowy stosował się ściśle do uchwał sejmowych z dnia 14. października 1878 i z dnia 21. grudnia 1885, jak również do uwag komisji budżetowej w poprzednich sprawozdaniach zawartych.

Po tych kilku wstępnych uwagach, przystępujemy do pierwszej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków

Funduszu krajowego w ściślejszym znaczeniu.

Uchwalony na rok 1892 budżet funduszu krajowego, ustanowił ogół wydatków zwyczajnych na kwotę 6,143.898 zł., nadzwyczajnych na kwotę 529.303 zł., razem wydatki wynosić miały podług budżetu krajowego 6.673.201 zł. Dochody ustanowione zostały zwyczajne 5,016.374 zł., nadzwyczajne 1,666.000 zł., ogół więc dochodów miał wynosić 6,682.374 zł. Podług budżetu więc miała pozostać nadwyżka dochodów w kwocie 9.173 zł..

Wynik rzeczywisty wykazuje cyfry następujące: wydatki zwyczajne 6,268.827 zł., nadzwyczajne 522.402 zł., ogół więc rzeczywistych wydatków wynosił 6,791.229 zł. Dochody rzeczywiste wynosiły: zwyczajne 5,385.069 zł., nadzwyczajne 1,653.164 zł. czyli razem

7,088.233 zł. Z porównania rzeczywistych wydatków z rzeczywistymi dochodami okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie 247.004 zł., a gdy budżetowa nadwyżka miała wynosić tylko 9.173 zł. przeto okazuje się, że rzeczywisty wynik był *korzystniejszy* od budżetu o 237.831 zł. Należy jednak przytem uwzględnić, że nie zrealizowano obligacyj propinacyjnych w wartości 23.300 zł. uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892 na rozszerzenie budynku szkolnego w Czernichowie przeznaczonych, a przeniesiono z rachunku roku 1892 na rachunek roku 1893 kwotę 23.300 zł. jako przyznany kredyt na rozszerzenie budynku szkolnego, właściwie więc wynik rzeczywisty był *korzystniejszy* od budżetu o 261.131 zł.

Poniżej szczegółowo omawiać będziemy rubryki i pozycje wydatków i dochodów wykazujące w rzeczywistej wynikłości znaczniejsze zboczenia od uchwalonego budżetu, tutaj jednak już zaznaczamy, że Wydział krajowy uzasadniając te różnice przytoczył powody dla których wynik rzeczywisty był większy lub mniejszy od kwoty preliminowanej. Komisya budżetowa badała podane przez Wydział krajowy powody, a przy niektórych pozycjach zażądała bliższych wyjaśnień, szczegółowych rachunków i wykazów, i na tej podstawie opiera swoje w ciągu niniejszego sprawozdania czynione uwagi.

Wydatki.

Jak powyżej wykazano ustanowił Wysoki Sejm na rok 1892 wydatki zwyczajne na 6,143.898 zł., nadzwyczajne 529.303 zł. Zamknięcie rachunków wykazuje ogół wydatków rzeczywistych w kwocie 6,791.229 zł. a mianowicie zwyczajne 6,268.827 zł., nadzwyczajne 522.402 zł. Z porównania budżetu z rzeczywistym wynikiem okazuje się, że w wydatkach nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 6.901 zł. podczas gdy w wydatkach zwyczajnych wydano więcej niż preliminowano o 124.929 zł. a ogół przekroczeń wynosi 118.028 zł. Komisya budżetowa uważa za potrzebne nadmienić, że nie cała powyższa cyfra stanowi przekroczenie we właściwym znaczeniu tego słowa, ponieważ w niektórych pozycjach zarachowywano wydatki *brutto*. którym odpowiadają większe niż preliminowano dochody *brutto*.

Szczegółowe badanie poszczególnych rubryk tego działu wykazuje, że w rubr. I., II., V, VIII., X, XI., XII., XV., (nadzwyczajne) XVI., wydano ogółem mniej niż preliminowano o 53.866 zł., zaś w rubryce III., IV., VII., IX., XIII., XIV., XV., (zwyczajne) i XVII. przekroczone preliminowane kwoty o 176.894 zł. Z porównania tych dwóch sum, okazuje się ogólne przekroczenie w dziale wydatków w kwocie 118.028 zł. jak powyżej wykazano.

Dla lepszego przeglądu przejdziemy naprzód rubryki, które wykazują wydatki rzeczywiste mniejsze od preliminowanych.

Rubryka I.

Koszta reprezentacji kraju.

Rozpada się na dwa działy:

A) Sejm krajowy; B) Wydział krajowy. Oba te działy wykazują wydatki rzeczywiste mniejsze od preliminowanych, pierwszy o 3.477 zł., drugi o 870 zł., a to głównie z powodu krótszego trwania sesji sejmowej, i z powodu tego, że nie zachodziła potrzeba powoływania zastępców członków Wydziału krajowego.

Rubryka II.

Koszta zarządu.

Z tej rubryki wydano ogółem 313.980 zł. zamiast preliminowanych 314.990 zł. czyli mniej o 1.010 zł. Dział płac etatowych wykazuje stosunkowo znaczne zaoszczędzenie 10.922 zł. z powodu interkalaryów, te jednakże interkalarya spowodowały znaczniejsze wydatki na dyurnistów, którzy chwilowo i prowizorycznie musieli zapełnić luki powstałe z powodu ubytku sił etatowych. Do tej rubryki wprowadził też Wydział krajowy nową pozycję a mianowicie „na pokrycie połowy należitości stemplowych od dekrétów nominacyjnych urzędników i sług.“ Należitości te płać w połowie urzędnicy a w połowie fundusz krajowy. W zastępstwie urzędników płać fundusz krajowy także połowę na tychże przypadającą, którą następnie w miesięcznych ratach od nich ściąga. W roku budżetowym zapłać fundusz krajowy ogółem 2.887 zł., z której jednak część przypadającą na urzędników po ściągnięciu w ciągu roku budżetowego rat miesięcznych, stanowiącą kwotę 1.089 zł. przypisano do zwrotu i wykazano jako należitość czynną. Dawniej Wydział krajowy opłać te należitości z funduszu dyspozycyjnego, a w roku 1892 przy uchwalaniu budżetu na rok 1893 wysoki Sejm zezwolił na wyznaczenie na ten cel specjalnego kredytu. Na tej podstawie Wydział krajowy w zamknięciu rachunków za rok 1892 przeniósł ten wydatek do rubryki II.

Rubryka V.

Wydatki sanitarne.

Dawniej rubryka ta jedną tylko miała pozycję mianowicie $\frac{1}{3}$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych. Od r. 1892 przybyła nowa pozycya „koszta podróży lekarzy okręgowych“. Na te wydatki preliminował budżet 2.000 zł. rzeczywiście zaś wydano tylko 241 zł., a to z powodu, że w r. 1892 było obsadzonych tylko 5 posad lekarzy okręgowych.

Rubryka VIII.

Utrzymanie pomników historycznych.

Wykazuje drobne zaoszczędzenie w kwocie 195 zł.

Rubryka X.

Drogi krajowe.

Na potrzeby tej rubryki preliminowano w wydatkach zwyczajnych 806.844 zł. w nadzwyczajnych 73.000 zł. Wynik rzeczywisty wykazuje w tym dziale wydatki zwyczajne 789.982 zł., nadzwyczajne 71.088 zł. Wydano więc mniej niż preliminowano: w wydatkach zwyczajnych o 16.862 zł. w nadzwyczajnych o 1.912 zł., czyli razem wydano mniej o 18.774 zł. Ogólne te cyfry nie dają jednak dokładnego obrazu gospodarki Wydziału krajowego w dziale komunikacji i dlatego komisya budżetowa zbadala poszczególne działy tej rubryki. Działów tych jest 5 a mianowicie: A) Koszta zarządu; B) Nowe budowy; C) Utrzymanie dróg; D) Zasiłki na drogi powiatowe i gminne; E) Wydatki na myta; F) Zaopatrzenia.

W dziale A. prelimowano na koszta zarządu 130.459 zł. a wydano 133.093 zł. czyli więcej o 2.634 zł. Właściwe wydatki odnoszące się do tego działu wynosiły 131.854 zł. i przewyższyły preliminarz o 1.495 zł. W tem przekroczeniu mieści się kwota 542 zł. wypłacona tytułem kosztów podróży i dyet członkom ankiety w sprawie kolei lokalnych, dalej koszta zakupna nowego walca drogowego i wypłata kwartału pośmiertnego wdowie po konduktorze. Oprócz tych przekroczeń wydano także z tej rubryki zaliczki na płace, których z końcem roku budżetowego zostało niespłaconych 1.139 zł. O udzielaniu i zachowywaniu tych zaliczek Komisya budżetowa wypowiedziała swoje zdanie w sprawozdaniu z zamknięcia rachunków za r. 1891, a jak z wyjaśnienia Wydziału krajowego widać, zarządził Wydział krajowy by na przyszłość stosowano się pod tym względem do życzenia komisji budżetowej, przez Wys. Sejm zaaprobowanego.

W dziale B. preliminowano na nowe budowy 30.000 zł., a na rekonstrukcyę dróg 20.000 zł. Z tej ostatniej kwoty nie wydano 863 zł. właściwie wydano na rekonstrukcyę dróg 11.266 zł. lecz z funduszu tego pożyczono funduszowi budowy drogi Przewosk-Kańczuga kwotę 7.871 zł. i z tego powodu pozostałość wynosi 863 zł.

Na utrzymanie dróg preliminowano w dziale C. 399.600 zł. a wydano tylko 389.700 zł. mniej o 9.900 zł. Mniejszy ten wydatek nie jest właściwie zaoszczędzeniem, ponieważ z roku budżetowego pozostały należności bierne w kwocie przeszło 10.000 zł. a to z tego powodu, że niektórzy przedsiębiorcy należności swoje odebrali po 30 czerwca 1893.

Jak z natury rzeczy wypływa, dział D. o ile się odnosi do zasiłków na drogi powiatowe i gminne, nie wykazuje różnicy między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. W tym dziale była także preliminowana kwota 20.000 zł. na „datki konkurencyjne na budowę i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych“. Na te potrzeby jednak wydano tylko 10.410 zł. a to według rzeczywistej potrzeby.

W dziale E. „wydatki na myta“ nie zachodziła potrzeba wydania całej preliminowanej kwoty tak w dziale wydatków zwyczajnych jak i nadzwyczajnych. W rzeczywistości wydano ogółem w tym dziale mniej niż preliminowano o 1.257 zł.

W dziale F. „zaopatrzenia“ przekroczono preliminowaną kwotę o 204 zł. z powodu przyznanych emerytur i pensyi wdowach.

Rubryka XI.

Dotacje dla zakładów krajowych.

Na te potrzeby preliminowano w dziale wydatków zwyczajnych 102.313 zł. a wydano tylko 90.223 zł. czyli mniej o 12.090 zł. Uzasadnienie różnic znajduje się poniżej przy omawianiu zamknięć rachunkowych poszczególnych zakładów.

Rubryka XII.

Wydatki na szupaństwo.

Wynosiły 25.458 zł., zamiast preliminowanych 27.000 zł. Mniejsze te wydatki w kwocie 1.542 zł. nie są w całości zaoszczędzeniem, ponieważ z roku budżetowego pozostały należności bierne w kwocie 1.158 zł.

Rubryka XV.

Wydatki na cele rolnictwa i górnictwa.

W dziale wydatków nadzwyczajnych tej rubryki preliminowano 16.000 zł. na rozszerzenie krajowych składów publicznych w Krakowie. Kwoty tej nie wydano, ponieważ nie można było zakupić od kolei północnej potrzebnego gruntu. Z tego też powodu nie zrealizowano pożyczki, która na ten cel była przyzwolona.

Rubryka XVI.

Wydatki na cele przemysłu.

Na wszystkie działy tą rubryką objęte preliminował budżet kwotę 178.330 zł. w rzeczywistości zaś wydatki te wynosiły tylko 175.196 zł. czyli mniej od preliminarza o 3.134 zł. Dział I. „szkoły przemysłowe uzupełniające“, II. „szkoły przemysłowe zawodowe“ V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe i dział VI. „szkoły handlowe“ albo nie wykazują żadnych różnic między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem, albo różnice te są nieznaczne. Główne zaoszczędzenia miały miejsce w działach III. i IV. wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego i wydatki komisji krajowej dla spraw przemysłowych a to przeważnie wskutek niższych niż preliminowano wydatków na koszta podróży i diety tak inspektorów szkół przemysłowych jak i członków krajowej komisji przemysłowej.

W następujących rubrykach wynik rzeczywisty jest *większy* od uchwalonego budżetu.

Rubryka III.

Koszta leczenia ubogich chorych.

Budżet preliminował na te koszta kwotę 840.000 zł., rzeczywisty zaś wynik wykazuje koszta w kwocie 859.226 zł. czyli więcej o 19.226 zł. Przy układaniu preliminarza w r. 1892 znane były wyniki z r. 1890. W tym roku było dni leczenia 1,330.744 w roku zaś budżetowym 1892 takich dni było 1,405.673 czyli więcej o 74.929 dni leczenia. Kwota na ten cel w r. 1892. wydana jest o blisko 8.000 zł. większa od kwoty 851.239 zł. wydanej na ten sam cel w r. 1891, w którym dni leczenia było 1,400.450. Dla należytego ocenienia wynikłości tej rubryki, należy ją badać w związku z rubr. XI. wydatków i z rubr. IV. i V. dochodów. Budżet preliminował wydatki rubr. III. na kwotę 840.000 zł., a wydatki rubr. XI. tytułem dotacji dla zakładów szpitalnych 94.999 zł. W dochodach preliminował budżet kwotę 13.500 zł. tak, że koszta leczenia w obszernem słowa tego znaczeniu miały wynosić podług budżetu 921.499 zł. rzeczywiste zaś wyniki wykazują cyfry następujące: wydatki rubr. III. 859.226 zł. wydatki rubr. XI. o ile się odnoszą do kosztów leczenia 81.853 zł. razem 941.079 zł. Dochody z tego tytułu wynoszą w rubr. IV. 13.605 zł. a w rubr. V. 18.487 zł. czyli razem 31.552 zł., z czego wynika, że wydatki rzeczywiste wynosiły 909.527 zł. to jest mniej od preliminowanych 921.499 zł. o 11.972 zł.

Rubryka IV.

Koszta szczepienia.

Na te wydatki preliminował budżet 65.000 zł. a wydano 70.017 zł. to jest więcej o 5.017 zł. Przekroczenie miało miejsce w poz. 36 „koszta podróży i diety lekarzy z po-

wodu szczepienia. Na ten cel prelimitowano 55.000 zł. a wydano 60.208 zł. Na wynikłości tej pozycji Wydział krajowy nie ma wpływu. Wydatki te likwidowane bywają na podstawie rachunków przedkładanych przez c. k. Namiestnictwo. Wydatki te wynosiły w r. 1889. 54.361 zł., w r. 1890 58.347 zł., a w r. 1891. doszły do kwoty 60.689 zł. Ten ciągły wzrost wydatków na kosza podróży z powodu szczepienia nie uszedł uwagi Wydziału krajowego, to też w r. 1893. odbywała się z tego powodu częsta wymiana odezw między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem.

Rubryka VII.

Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.

Na wydatki tą rubryką objęte, prelimitował budżet ogólną kwotę 1,486.476 zł., wydano zaś 1,527.707 zł. czyli więcej o 41.231 zł. W całej tej rubryce trzy tylko pozycje wykazują różnicę między prelimitarzem a wynikłością, a to w dwóch pozycjach na korzyść budżetu a w jednej na niekorzyść budżetu. Jeden członek rady szkolnej krajowej nie odebrał należności tytułem przyznanej pensyi w kwocie 957 zł., a z powodu interkalaryów wydano na stypendya dla seminarzystów mniej niż prelimitowano o 118 zł. Natomiast wypłacił fundusz krajowy o 42.449 zł. więcej niż prelimitowano z tytułu pokrycia niedoboru funduszu szkolnego krajowego. Uzasadnienie tego przekroczenia znajduje się poniżej przy omawianiu specjalnego zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego.

Rubryka IX.

Kwaterunkowe żandarmeryi.

Potrzeby tej rubryki od kilku lat budżetowane są *brutto*, to jest bez uwzględnienia zwrotów z tego samego tytułu, które to zwroty uwidocznione są w rubryce XIII. dochodów. Budżet prelimitował wydatki tej rubryki na kwotę 163.599 zł., dochody zaś w rubr. XIII. na kwotę 52.714 zł. tak że czysty wydatek miał wynosić 110.885 zł. W rzeczywistości wynosiły wydatki 163 958 zł., dochody 55.210 zł. a czysty wydatek wynosił 113.748 zł., to jest więcej niż prelimitowano o 2.863 zł. Przekroczenie to spowodowane głównie podniesieniem czynszu najmu pomieszczeń w ciągu roku.

Rubryka XIII.

Budowy wodne i melioracye.

Rubryka ta rozpada się na dwa działy: A) „Biuro melioracyjne i studia przygotowawcze“ i B) „Wykonanie budowli wodnych“. Na potrzeby działu I prelimitował budżet 44.557 zł. a wydano 51.131 zł. czyli więcej o 6.574 zł. głównie z powodu przekroczenia o 5.466 zł., w poz. 161 na „przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów, spółek wodnych i gmin“. Budżet obliczał te wydatki na 5.000 zł. a one wynosiły w rzeczywistości 10.466 zł., a spowodowały to przekroczenie liczniejsze zgłoszenia, którym Wydział krajowy pomocy technicznej odmówić nie mógł. Część tego wydatku zwróconą zostanie z właściwych funduszy regulacyjnych po wejściu tychże w życie.

W dziale B) „Wykonanie budowli wodnych“ jedna tylko pozycja wykazuje znaczniejsze przekroczenie prelimitowanej kwoty, a mianowicie w poz. 163 kk. prelimitowano do rozporządzalności Wydziału krajowego 5.000 zł. a wydano 6.072 zł. a to z powody istotnej potrzeby stosownie do uzasadnionych wniosków Namiestnictwa. Kwoty przeznaczone w budżecie na poszczególne regulacje, figurują w zamknięciu rachunków jako wydano. Wydatki te jednak tylko w części są istotnie poniesione, przeważnie zaś przeniesione zostały do rachunku r. 1893 w myśl uchwały sejmowej z dnia 6. kwietnia 1892, mocą której prawo wydatkowania tych kredytów przysłużyła Wydziałowi kraj. do końca roku budżetowego 1893.

Rubryka XIV.

Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.

Na te potrzeby prelimitował budżet ogółem 1,384.360 zł. Zamknięcie rachunków wykazuje rzeczywisty wydatek z tego tytułu 1,406.627 zł. czyli więcej o 22.267 zł. Różnice wykazane przy poszczególnych pożyczkach emisyjnych będą omawiane poniżej przy specjalnych zamknięciach tych rachunków. Na tem miejscu podnieść należy poz. 184, w której na odsetki od chwilowych pożyczek prelimitowano 15.000 zł. a wydano 27.501 zł. Wydatek ten wykazany jest w tej pozycji *brutto* to jest bez uwzględnienia dochodów tytułem odsetek czynnych z lokacyi dotacyi kasowej. Budżet prelimitował na odsetki bierne 15.000 zł., na odsetki czynne 5.000 zł., czysty więc wydatek na odsetki miał w r. budżetowym wynosić 10.000 zł. Zamknięcie rachunków wykazuje odsetki bierne 27.501 zł., odsetki czynne 21.607 zł., czysty więc wydatek na odsetki wynosił tylko 5.895 zł. i był mniejszym od prelimitowanego o 4.105 zł.

Rubryka XV.

Na cele rolnictwa i górnictwa.

W dziale wydatków zwyczajnych tej rubryki prelimitował budżet kwotę 393.765 zł. a wydano 422 275 zł., wydano więc więcej niż prelimitowano o 28.510 zł. W poz. 191 do 203 włącznie, mieszczą się w tej rubryce wydatki na szkołę lasową, szkoły rolnicze i folwarki w Dublanach i Czernichowie, wszystkie niższe szkoły rolnicze i szkołę weterynaryi. Z wyjątkiem szkoły rolniczej w Dublanach, niższych szkół rolniczych w Jagielnicy i Kobiernicach, szkoły ogrodniczej w Tarnowie, szkoły uprawy lnu w Gródku i szkoły weterynaryi, wykazują pozostałe szkoły i folwarki w Dublanach i Czernichowie mniej lub więcej znaczne przekroczenia. Ogólna suma tych przekroczeń wynosi 28.884 zł. Uzasadnienie tych różnic znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach rachunków tych szkół i folwarków. Poniżej również przy szczegółowym zamknięciu rachunków będzie mowa o przekroczeniach na utrzymanie składów publicznych w Krakowie i we Lwowie. Pozostałe pozycje tej rubryki z wyjątkiem poz. 229, albo żadnej nie wykazują różnicy między prelimitarzem a rzeczywistym wynikiem, albo nieznaczne różnice na korzyść budżetu, które ze strony komisji budżetowej bliższego wyjaśnienia nie wymagają.

W poz. 229 tej rubryki prelimitowano „na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi“ kwotę 3.300 zł. a zamknięcie rachunków wykazuje wydatek w kwocie 4.800 zł. to jest więcej o 1.500 złr. Właściwie wydano rzeczywiście tylko 2402 złr. zaś kwotę 2.398 złr. przeniesiono na r. 1893. Przekroczenie kredytu w tej pozycji jest jednak tylko pozorne, ponie-

waż do kwoty przeniesionej na r. 1893 wliczono także uzyskaną subwencję ze skarbu państwa której budżet nie prelimitował, a którą dla porządku budżetowego wykazano w rubr. XVII. dochodów funduszu krajowego.

Rubryka XVII.

Rozmaite wydatki

Rubryka ta rozpada się na dwa działy A) „Wydatki w budżecie wyszczególnione“ i B) „wydatki w budżecie niewyszczególnione“. Dział pierwszy nie wykazuje żadnej różnicy między prelimitarzem a rzeczywistym wynikiem. Natomiast wykazuje dział drugi wydatki zwyczajne 36.453 zł. i nadzwyczajne 10.937 zł., które w budżecie nie były przewidziane. Wydatki zwyczajne należą do kategorii zwrotnych bo stanowią zaliczki dane na pokrycie chwilowych niedoborów funduszy stypendyjnych i funduszy regulacyjnych. Wydatek nadzwyczajny spowodowany został przygotowaniem na przyjęcie Najjaśniejszego Pana w r. 1892.

Dochody.

Budżet na r. 1892 prelimitował dochody funduszu krajowego wraz z dodatkiem do podatków, opłatami konsumcyjnymi i nadzwyczajnym dochodem z przyzwolonej pożyczki na ogólną kwotę 6,682.374. zł. Zamknięcie rachunków zaś wykazuje te dochody w wysokości 7,038.233 zł. Dochody rzeczywiste więc były *większe* od prelimitowanych o 355.859 zł. Zauważyć przytem należy, że nie skorzystano z przyzwolonej sprzedaży obligów propinacyjnych wartości 23.300 zł. na rozszerzenie budynku szkolnego w Czernichowie i nie zaciągnięto przyzwolonej pożyczki 16.000 zł. na zakupno gruntu dla krajowego składu w Krakowie, że natomiast uzyskano dochód nieprelimitowany w kwocie 3.164 zł. ze sprzedaży skrawka gruntu z parceli Nr. 3801. Gdy trzy te kwoty uwzględnimy przy zestawieniu porównania między prelimitowanymi dochodami a rzeczywistym wynikiem okaże się, że zamknięcie rachunków wykazuje właściwie wynik rzeczywisty korzystniejszy od budżetu o 381.995 zł.

W dziale dochodów cztery tylko rubryki wykazują wpływy rzeczywiste mniejsze od prelimitowanych, odnoszą się one do zwrotu pożyczek, do dochodów ze szkoły rolniczej w Dublanach i ze szkoły i folwarku w Czernichowie do wpływów tytułem przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogowego z r. 1866 i do dochodów ze składów publicznych we Lwowie i Krakowie. Pozostałe rubryki i pozycje wykazują mniej lub więcej znaczne różnice między prelimitarzem a rzeczywistym wynikiem na korzyść budżetu między temi podnieść należy dochody z krajowych opłat konsumcyjnych, które przewyższyły prelimitarza o 19.594 zł. zamiast prelimitowanych 325.000 zł. dały one 344.594 zł.

Największą różnicą na korzyść budżetu wykazuje rubr. XIX „dodatki do podatków“. Dochód z tego tytułu prelimitowany na kwotę 4,095.000 zł. przyniósł w rzeczywistości 4,414.364 zł. czyli więcej o 319.364 zł. Budżet na r. 1892 ustanawiając dodatek do podatków w wysokości 39 ct. od 1 zlr. przyjął wartość jednego centa dodatku na kwotę 105.000 zł. Wydatność zaś centa przyniosła istotnie 113.189 zł., wskutek czego i ogólny dochód z dodatków krajowych jest większy od prelimitarza o wykazaną powyżej kwotę.

Należytość bieżąca na rok 1892 wynosiła właściwie 4,303.853zł. czyli na 1 cent dodatku przypada kwota 110.483 zł. Na poczet tej należytości, po uskuteczniionych zwrotach 8702 zł. wpłynęło tylko 3.903.390 zł., tak że zaległość z roku budżetowego wynosi 396.761. zł. Z końcem r. 1891 wynosiła zaległość 1,451.533 zł., na poczet tych zaległości uiszczono w ciągu roku budżetowego 510.974 zł., zwrócono opodatkowanym 13.636 zł., tak że z dawnych

zaległości pozostało 926.923 zł. a ogólna kwota zaległości z końcem roku budżetowego 1892 wynosi 1,323.685 zł. i w porównaniu z rokiem 1891 zmniejszyła się o 127.848 zł.

Ogół wydatków funduszu krajowego wynosił	6,791.229 zł.
„ dochodów bez wliczenia pożyczki	5,388.233 „
Nadwyżka wydatków wynosiła	1,402.996 zł.

a gdy na pokrycie niedoboru budżetowego Wysoki Sejm upoważnił Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w kwocie . . . . . 1,650.000 zł.
pozostała nadwyżka dochodów, czyli pozostałość z rachunków w kwocie . . . . . 247.004 zł.

Jak w sprawozdaniach swoich z zamknąć rachunkowych za lata poprzednie, tak i w niniejszem sprawozdaniu komisya budżetowa badała dotychczas wyniki poszczególnych rubryk i pozycyj tak działu wydatków jak i dochodów, bez względu na to, czy te wydatki a względnie dochody objęte odnośniami rybrykami, należą do jednej kategorii wydatków względnie dochodów, lub czy poszczególne rubryki wyczerpują wszystkie wydatki jednej i tej samej kategorii.

Dla uzupełnienia tego sprawozdania, komisya budżetowa podaje poniżej także wynik cyfrowy głównych działów gospodarki krajowej, bez względu na rubryki i pozycye, w których wydatki są uwidocznione a przy równoczesnem uwzględnieniu dochodów odnośnych działów gospodarki krajowej.

Wyniki te podajemy w ogólnych cyfrach i procentowym stosunku, a procentowy ten stosunek porównujemy z wynikłością lat 1890 i 1891 i z budżetem na r. 1893.

W 10 głównych działach, na które finansowa gospodarka Wydziału krajowego w roku budżetowym się rozpada, wydatki były następujące:

		Wynikłości			Budżet w % na rok 1893.
		w % w roku 1892.	w % w roku 1890.	w % w roku 1891.	
I. Na reprezentację i zarząd	459.175 zł.	7.45	9.10	8.75	6.36
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
II. Na cele zdrowotne	1,058.826 „	17.20	19.25	21.90	18.78
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
III. Na cele oświaty	1,543.244 „	25.10	26.63	26.40	27.09
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
IV. Na drogi i komunikacje	624.299 „	10.10	15.35	13.90	20.46
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
V. Na budowy wodne i melioracje	246.784 „	4.00	4.85	5.25	5.00
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
VI. Na cele rolnictwa i górnictwa	371.893 „	6.05	6.85	8.30	6.73
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
VII. Na cele przemysłowe	176.196 „	2.85			
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
VIII. Na cele bezpieczeństwa publicznego	128.298 „	2.10	2.77	2.40	4.05
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
IX. a) Na umarzanie pożyczek	928.078 „	21.85	13.80	11.95	11.35
b) Na odsetki	418.579 „				
w stosunku do ogółu czystych wydatków					
X. Na rozmaite dobroczynne	204.652 „	3.30	0.90	1.15	0.18
w stosunku do ogółu czystych wydatków					

Wydatki objęte temi działami wynoszą . . . . . 6,161.954 zł.

Dochód z dodatków i z opłat konsumcyjnych . . . . . 4,758.958 „

Wydatki nie pokryte dodatkami i opłatami . . . . . 1,402.996 „

Na pokrycie niedoboru budżetowego przyzwolono na pożyczkę . . . . . 1,650.000 „

Pozostała nadwyżka dochodów . . . . . 247.004 zł.

która jako pozostałość z rachunków weszła do preliminarza na r. 1894.

Komisya budżetowa widzi się jednak spowodowaną zaznaczyć, że powyżej wykazane wydatki na poszczególne działy gospodarki krajowej, obejmują wyłącznie wydatki czynione na te działy z funduszu krajowego w ścisłym znaczeniu tego słowa; Natomiast nie są objęte powyższem wykazem wydatki, łożone na te same działy gospodarki krajowej przez gminy, powiaty, instytucje, zakłady, korporacje, spółki i towarzystwa, bądź to z funduszków własnych i specjalnych na ten cel przeznaczonych, bądź to z dodatków do podatków bezpośrednich i opłat pośrednich.

Jako alegaty do zamknięcia rachunków funduszu krajowego, dołączył Wydział krajowy szczegółowe zamknięcia rachunków: 1) szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, 2) szkół rolniczych, folwarku i szkoły gorzelniczej w Dublanach, 3) szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie, 4) niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, 5) szkoły ogrodniczej w Tarnowie, 6) szkoły uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku, i 7) krajowych składów publicznych we Lwowie i Krakowie.

Kraj. szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 15.225 zł. wynosiły w rzeczywistości 16.438 zł., czyli więcej o 1.213 zł. głównie z powodu przekroczenia kwoty przeznaczonej w rubr. I. na płace nauczycieli.

Na te potrzeby preliminowano kwotę 10.530 zł. a wydano 11.165 zł. czyli więcej o 635 zł. W myśl nowego planu nauk rozszerzono zakres nauk zawodowych, które poruczono jednemu z adjunktów i okazała się potrzeba powołania osobnego docenta do nauk matematycznych. Nadto udzielono z tej rubryki zaliczek na płace z których z końcem roku budżetowego pozostało niespłaconych 425 zł. Wydatek ten nie był w budżecie przewidziany. W znacznej części ma ten wydatek pokrycie w niepreliminowanych wpływach tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych uwidoczniionych w dziale dochodów, rubr. III. rozmaite.

Dochody preliminowane na 6.330 zł. przyniosły 6.696 zł. a fundusz krajowy, który miał pokryć nadwyżkę wydatków w kwocie 8.895 zł. zapłacił z tego tytułu 9.743 zł. czyli więcej niż preliminowano o 848 zł.

Krajowa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wyższa szkoła rolnicza.

Wydatki tej szkoły preliminowane na kwotę 51.821 zł. wynosiły w rzeczywistości 51.678 zł. to jest mniej o 143 zł. Dochody preliminowane na kwotę 17.463 zł. dały tylko 14.355 zł. t. j. mniej o 3.108 zł. Fundusz krajowy, który pokrywa niedobór tej szkoły, musiał z tego tytułu ponieść wydatek w kwocie 37.323 zł. zamiast preliminowanych 34.358 zł. czyli więcej o 2.965 zł. W dziale wydatków tej szkoły nie ma komisya żadnych uwag do poczynienia. W rubrykach i pozycjach tego działu, wynikłość rzeczywista nieznacznie tylko różni się od preliminarza i to w ostatecznym rezultacie na korzyść budżetu. Natomiast wykazuje dział dochodów znacznieszą różnicę między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. W rubr. III. tego działu, preliminowano tytułem „opłat od uczniów“ 5.950 zł., a wpłynęło tylko 2.233 zł. czyli mniej o 3.717 zł. Zamiast bowiem 50 uczniów, na których reflektował budżet, było ich w roku budżetowym tylko 29, a z tych Wydział krajowy uwolnił 20 od opłat szkolnych. Nie jest rzeczą komisya budżetowej zbadać czy i o ile uwolnienia te były uzasadnione i konieczne, komisya poprzestaje na skonstatowaniu, że od czasu pod-

wyższenia czesnego, wpływy z tego tytułu nie tylko że się nie zwiększyły ale z każdym rokiem są mniejsze z powodu zbyt licznych stosunkowo uwolnień.

Powyżej wykazaliśmy że fundusz krajowy zapłacił na utrzymanie tej szkoły więcej niż prelininowano o 2.965 zł. Jeżeli się jednak zważy, że prelininowanej na odsetki od pożyczki hipotecznej kwoty 1.103 zł. na ten cel nie wydano, ponieważ pożyczki hipotecznej projektowanej nie zaciągnięto, okaże się, że właściwy wynik niekorzysty w porównaniu z budżetem wynosi 4.068 zł.

Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Wydatki rzeczywiste tej szkoły w kwocie 13.225 zł. były tylko o minimalną kwotę 6 zł. większe od prelininowanych 13.219 zł. Dochody były prelininowane na kwotę 2.988 zł. a wynosiły w rzeczywistości tylko 2.446 zł. czyli mniej o 542 zł. a to wyłącznie z powodu mniejszych wpływów tytułem „opłat za utrzymanie uczniów“ i „datków“. Dobrowolnych datków nie było żadnych a budżet prelininował z tego tytułu dochód w kwocie 360 zł. Pomimo, że ilość uczniów wynosiła 34 opłata na ich utrzymanie prelininowana na 480 zł. dała tylko 177 zł. Ogólny wynik przedstawia się mniej korzystnie od budżetu w większych wydatkach o 6 zł. i w mniejszych dochodach o 542 zł. razem o kwotę 548 zł. To też fundusz krajowy pokrył potrzeby tej szkoły w kwocie 10.779 zł. zamiast prelininowanych 10.231 zł.

Folwark w Dublanach.

Na wydatki folwarku (bez cegielni) prelininowano kwotę 17.170 zł. a wydano w rzeczywistości 20.980 zł. Dochody folwarku prelininowane na 16.815 zł. przyniosły podług zamknięcia rachunków 14.810 zł., wydatki rzeczywiste były większe od prelininowanych o 3.910 zł. a dochody mniejsze o 2.005 zł. Dla przedsiębiorstwa „Cegielnia“ prelininował budżet wydatki 500 zł. a dochód 600 zł., a czysty dochód z cegielni prelininowany był na 100 zł., która to kwota miała służyć na częściowe pokrycie budżetowego niedoboru w kwocie 355 zł. Rzeczywisty zaś wynik z cegielni wykazuje wydatki 9.616 zł. dochody 9.873 zł. a czysty dochód w kwocie 257 zł. posłużył na zmniejszenie rzeczywistego niedoboru z gospodarstwa na folwarku, który z kwoty 6.171 zł. zredukowany został do kwoty 5.914 zł.

Wykazane powyżej przekroczenie wydatków mieści się głównie w rubr. I. „Wydatki na gospodarstwo“, na które prelininowano 9.675 zł. a wydano 13.144 zł. t. j. więcej o 3.466 zł. przyczem zauważyć należy, że prelininowanej na zakupno baranów w dziale wydatków nadzwyczajnych kwoty 370 zł. nie wydano, ponieważ baranów nie kupiono. Właściwie więc przekroczone w tej rubryce prelininowaną kwotę o 3.836 zł. Wydział krajowy tłumaczy to przekroczenie potrzebą zwiększenia służby folwarczej i podwyższenia płacy tejże, również drożyzną powstałą wskutek nieurodzaju i ciągłych w roku budżetowym klęsk elementarnych. Nieurodzaje te i drożyzna spowodowały potrzebę do kupna paszy za kwotę 3.297 zł. o 1.297 zł. wyższą od prelininowanej. O przekroczeniu kwoty prelininowanej na wyrób cegieł była już powyżej mowa jak również i o tem, że zwiększona produkcja cegieł dała wyższy niż prelininowano dochód.

W dziale dochodów niedopisała również rubr. I. dochody z gospodarstwa. Budżet prelininował takowe na kwotę 16.360 zł. a rzeczywiste dochody wynosiły tylko 14.453 zł. t. j. mniej o 1.906 zł. Zauważyć jednak należy, że pozostał zapas ziemiopłodów za kwotę

2.331 zł., która jako należność czynna uwidoczniłą została. Z tej należności czynnej należy jednak strącić należność czynną z r. 1891 w kwocie 1.900 zł., która w ciągu r. 1892 w całości prawie zrealizowaną została. Z porównania rzeczywistych dochodów z rzeczywistymi wydatkami okazuje się nadwyżka wydatków wynosząca 6.173 zł. zredukowana przez nadwyżkę dochodów z cegielni do kwoty 5.916 zł. a pokryta z funduszu krajowego. Ponieważ budżet przewidywał z tego tytułu wydatek 255 zł., przeto fundusz krajowy musiał ponieść większy niż preliminowano wydatek o 5.661 zł.

Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Koszta utrzymania tej szkoły preliminowane na 3120 złr. wynosiły w rzeczywistości 3461 złr. t. j. więcej o 341 złr. głównie z powodu większych niż preliminowano wydatków na zapomogi dla uczniów. Przekroczenie to całkowite ma pokrycie w wyższej o 500 złr. subwencji rządowej, przeznaczonej na „zapomogi dla uczniów“. Dochody tej szkoły preliminowane na 1.800 zł. wynosiły 2400 zł. z powodu przytoczonej powyżej większej subwencji rządowej o 500 zł. i większego o 100 zł. od preliminowanego dochodu tytułem opłat od uczniów. Zestawienie rzeczywistych dochodów z wydatkami daje nadwyżkę wydatków w kwocie 1.061 zł. pokrytą z funduszu krajowego, a gdy budżet preliminował na ten cel 1320 zł. przeto wydano na tę szkołę mniej niż preliminowano o 259 zł. W powyższem zestawieniu uwzględniliśmy cyfry dochodów i wydatków zawarte w zamknięciu rachunków o ile odnoszą się do szkoły gorzelniczej. Wydział krajowy w przedłożonem zamknięciu rachunków zaliczył także do wydatków tej szkoły straty poniesione z powodu ruchu gorzelnii i koszta 9 dziennego ruchu dla nauki c. k. organów skarbowych. Podług zestawienia Wydziału krajowego wynosiły koszta ruchu gorzelnii ogółem 6516 zł., dochód zaś wynosił 3123 zł. czyli że ruch gorzelnii dał stratę w kwocie 3393 zł. Cyfra ta zmniejszona została o 1000 zł. które w r. 1891 preliminowane lecz nie wydane, przeniesione zostały na r. 1892. Pozostał więc czysty wydatek w kwocie 2393 zł. Koszta 9 dniowego kursu dla nauki organów skarbowych wynosiły 385 zł. Obie te kwoty musiały być pokryte z funduszu krajowego.

Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Budżet na r. 1892 preliminował dla tej szkoły wydatki zwyczajne 46.795 zł., nadzwyczajne 25.250 zł. Rzeczywisty wynik wykazuje wydatki zwyczajne 55.950 zł. nadzwyczajne 24.976 zł. W wydatkach nadzwyczajnych więc wydano mniej niż preliminowano o 274 zł. natomiast przekroczone preliminarz wydatków zwyczajnych o 9.155 zł. Wszystkie rubryki działu wydatków zwyczajnych wykazują mniej lub więcej znaczne przekroczenia kwot preliminowanych. Przekroczenia te są dostatecznie wyjaśnione w zamknięciu rachunków a spowodowane zostały przeważnie w skutek znaczniejszej liczby uczniów a tem samem zwiększeniem się wydatków na ich utrzymanie i większymi wydatkami na potrzeby naukowe. Dochody zwyczajne preliminowane na 28.250 zł. wynosiły tylko 27.100 zł. czyli mniej o 1150 zł. Skarb państwa przyznał tej szkole na r. 1892 o 1000 zł. większą subwencję (z 5000 zł. na 6000 zł.). Natomiast nie dopisały wpływy tytułem „czesnego od uczniów“ z powodu zwolnienia znacznej części ubogich uczniów od tej opłaty.

Na pokrycie nadzwyczajnego wydatku na rozszerzenie budynku szkolnego preliminował budżet nadzwyczajny dochód w kwocie 23.300 zł. ze sprzedaży obligacyi propinacyjnych. Obligacyi tych w roku budżetowym nie sprzedano, przeto nie było preliminowa-

nego dochodu nadzwyczajnego. Wprawdzie i wydatek nadzwyczajny właściwie zrobiony nie został ponieważ w roku 1892 rozszerzenia budynku nie uskutecznilo, Wydział krajowy jednak z uwagi że nie mógł wstawić ponownie tego wydatku do preliminarza na r. 1893 który układany był w lecie 1892 i że miał zamiar rozszerzenie potrzebne budynku uskutecznić w r. 1893 odstąpił w tym wypadku od przyjętej normy budżetowania i zamykania rachunków że wszelkie kwoty w roku budżetowym nie wydane idą do pozostałości, przeniósł preliminowaną i uchwaloną za r. 1892 kwotę na rachunek r. 1893. Z tego też powodu niedobór tej szkoły, który w dziale wydatków zwyczajnych wynosił kwotę 10.032 zł., podwyższony został na 33.332 zł. Cały ten niedobór pokryty został w r. 1892 z funduszu krajowego, a wydatek ten znajdzie częściowe pokrycie we wpływach ze sprzedaży obligów propinacyjnych które będą uwidocznione w zamknięciu rachunków za r. 1893.

Folwark w Czernichowie.

Wydatki folwarku preliminarowane na 10.314 zł. bez wliczenia wydatków preliminarowanych na cegielnię, wynosiły 11.479 zł. czyli więcej o 1.165 zł. Dochody folwarku preliminarowane na 10.492 zł. wynosiły w rzeczywistości 8.260 zł. czyli mniej o 2.232 zł. Z gospodarki więc na folwarku preliminarował budżet nadwyżkę dochodów w kwocie 178 zł. Zamknięcie rachunków zaś wykazuje nadwyżkę wydatków w kwocie 3.219 zł., a różnica na niekorzyść budżetu wynosi 3.397 zł., a to przeważnie wskutek większych wydatków na gospodarstwo i niższych z tego gospodarstwa dochodów.

W dziale wydatków preliminarowano na dokupno słomy i karmy 500 zł. a wydano z tego tytułu 1.821 zł. z powodu braku własnych zapasów wskutek nieurodzaju. W dziale dochodów preliminarowano ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni 1.200 zł., w rzeczywistości zaś dochodu z tego tytułu nie było żadnego. Z krowiarni preliminarowano dochód 2.000 zł., a rzeczywisty dochód wynosił tylko 1.026 zł. t. j. mniej o 974 zł. z powodu zmiany rasy bydła. Dochód z tego tytułu był stale za wysoko preliminarowany, z którego to powodu na r. 1893 preliminarował budżet ten dochód na 1.000 zł.

Również niepomyślny był wynik z eksploatacji cegielni na folwarku. Na wyrób cegieł preliminarował budżet 1.050 zł., a ze sprzedaży wyrobionych cegieł miała wpływać kwota 3.000 zł. Budżet więc przewidywał z cegielni czysty dochód 1.950 zł. W rzeczywistości zaś wynosiły wydatki 2.421 zł., a ze sprzedaży cegieł wpłynęła kwota 1.783 zł., tak że czysty wydatek wynosi 638 zł. Wydział krajowy tłumaczy niekorzystny ten rezultat kasowy tem, że wyrobioną cegłę pozostawiono na składzie do budowy internatu, część zaś tylko mogła być sprzedana, przyczem Wydział krajowy zwraca uwagę na należytość czynną, która z tytułu cegielni z końcem r. 1892 wynosi 583 zł. W zamknięciu rachunków Wydział krajowy nie podał ilości wyrobionej cegły, ani wartości cegły pozostawionej na składzie do budowy internatu. Komisya budżetowa zażądała przedłożenia jej ksiąg i wykazów oryginalnych. Księgi te i wykazy zawierają szczegółowe pozycje wydatków łożonych na cegielnię. Ogólna ich suma w r. 1892 wynosi kwotę 2.421 zł., co się zgadza z cyfrą podaną w zamknięciu rachunków w dziale wydatków folwarku.

Co się zaś tyczy dochodów rzecz się ma tak. W księgach folwarku w Czernichowie zapasy pozostałe z roku budżetowego bywają sprzedawane następnemu rokowi w wartości szacunkowej. Wartość szacunkowa tych zapasów wstawia się do dochodów roku budżetowego, obciążając jednocześnie tą kwotą rok następny. Rok budżetowy 1892 objął remanent z r. 1891 za cenę 1.325 zł., zaś rokowi 1893 oddał remanent wartujący 3.103 zł. Różnicę wartości remanentu objętego i remanentu oddanego w kwocie 1.783 zł. wstawiono w r. 1892 jako dochód z cegielni. Oprócz tego sprzedano w r. 1892 w trzech partyach ce-

głą za 583 zł. na kredyt, która kwota jako należność czynna wstawioną została. Ogółem więc z kampanii r. 1892 cegielnia dała 2.336 zł., a że wyrób cegieł kosztował w tym roku 2.421 zł., więc właściwie cegielnia wykazuje czystą stratę 55 zł. zamiast preliminowanego czystego dochodu w kwocie 1.950 zł. Z ksiąg i wykazów komisya budżetowa nie mogła się dowiedzieć czy i w jakiej ilości i wartości pozostał jeszcze inny zapas cegieł, oprócz wzmiankowanego powyżej remanentu wartości 3.108 zł. odstąpionego rokowi 1893. Księgi i wykazy szczegółowe takiego zapasu nie wykazują. Pomimo więc wyjaśnień zawartych w zamknięciu rachunków komisya budżetowa musi uważać ostateczny wynik eksploatacy cegieł za bardzo niekorzystny. Eksploatacyja ta nie jest obowiązkową i dla tego zdaniem komisyi budżetowej, Wydział krajowy powinien sprawę tę gruntownie zbadać i zastanowić się czy dalsze prowadzenie tej eksploatacyi leży w interesie funduszu krajowego.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Krajowa szkoła uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku.

Szczegółowe zamknięcia wszystkich tych szkół, wykazują nieznaczne różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. W dwóch szkołach różnice te wypadły na niekorzyść budżetu a mianowicie w szkole w Horodence o 331 zł. a to z powodu że tytułem zarobku uczniów preliminowano 384 zł. a w rzeczywistości nie było z tego tytułu żadnego dochodu. Właściciel bowiem miejscowego folwarku nie płaci nic za robocizną uczniów, rzekomo dlatego, że mu ta robocizna żadnej korzyści nie przynosi. W szkole gródeckiej wynikłość była niekorzystną o minimalną kwotę 52 zł. W pozostałych trzech szkołach wynik rzeczywisty był korzystniejszy od budżetu a to w szkole w Jagielnicy o 2.643 zł. w szkole w Kobiernicach o 584 zł., w szkole ogrodniczej w Tarnowie o 1.474 zł. Pomyślne te rezultaty osiągnięte zostały przeważnie wskutek mniejszych wydatków na utrzymanie uczniów i większych dochodów tytułem zarobku uczniów. W szkole ogrodniczej w Tarnowie była też i subwencya państwowa większa od preliminarza o 700 zł., zamiast bowiem preliminowanych 2.300 zł. wynosiła ta subwencya 3.000 zł.

Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie.

Większe od preliminowanych wydatki i mniejsze od preliminowanych dochody, spowodowały wynik rzeczywisty niekorzystniejszy o 5.419 zł., wskutek czego fundusz krajowy zamiast preliminowanego z tego składu dochodu w kwocie 1.749 zł. musiał pokryć niedobór w kwocie 3.670 zł. Niepomyślny ten rezultat ma częściowe pokrycie w pozostałych zaległościach czynnych, które po strąceniu pozostałych zaległości biernych wykazują kwotę 1.102 zł., tak że niekorzystny wynik redukuje się do kwoty 4.317 zł. Przekroczenie to w pewnej części powstało wskutek udzielania zapomóg i remuneracyj. Komisya budżetowa zauwa, że wydatki tej kategorii mają i winne być czynione tylko o tyle, o ile kredyty na ten cel uchwalone były. Różnice te tłumaczy Wydział krajowy tem, że na składzie nie było preliminowanej ilości zboża i spirytusu. Z tego powodu preliminowane dochody nie dopisały, ogółem o 3.990 zł. podczas gdy koszta zarządu i koszta administracyi nie tylko się nie zmniejszyły, ale nawet przekroczyły preliminowane kwoty o 1.428 zł. zauważyć

przytem należy, że w wydatkach zawartych w zamknięciu rachunków składów zbożowych niema kwoty potrzebnej na oprocentowanie i amortyzację kapitału, użytego na założenie składów zbożowych we Lwowie i Krakowie. Oprocentowanie i amortyzacją zaciągniętej w tym celu pożyczki, uskutecznia fundusz krajowy w rubr. XV. swojego budżetu.

Zwracając uwagę Wysokiego Sejmu na ten już po raz drugi powtarzający się niekorzystny wynik krajowych składów publicznych, komisya budżetowa nie przeoczyła bynajmniej, że to są instytucye młode, które niezdolały pozyskać sobie klienteli odpowiedniej, może dla krótkości czasu swego istnienia. Wraz z inicjatorami tych krajowych zakładów, komisya budżetowa żywi nadzieję, że z czasem klientela ta wzrośnie i krajowe składki spełnią zadanie w rozwoju ekonomicznym kraju, jakie Wysoki Sejm miał na oku, powołując te zakłady do życia. Przytem wszystkim komisya budżetowa nie może zataić uwagi, że nie tylko w stosunku do obecnego stanu składów i ruchu w nich się odbywającego, ale także w stosunku do ruchu jaki się w bliskiej przyszłości rozwinąć może, koszta zarządu są za wysokie. W roku 1892 koszta zarządu tj. płace urzędników i personelu kancelaryjnego wynosiły przeszło 70% wszystkich *brutto* dochodów. Niezwykły ten stosunek wydatków stałych do dochodów zmiennych, musi z natury rzeczy niekorzystnie wpłynąć na finansowe rezultaty każdego przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego.

Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Większe niż prelinowano wydatki o 3.283 zł. i mniejsze niż prelinowano dochody o 597 zł. spowodowały wynik w ogóle niekorzystny o 3.880 zł. Zamiast więc nadwyżki dochodów w kwocie 1.475 zł. która miała wpłynąć do funduszu krajowego, zamknięcie wykazuje nadwyżkę wydatków przez fundusz krajowy pokrytą w kwocie 2.405 zł. Uwagi poczynione powyżej przy omawianiu finansowych rezultatów składów lwowskich, odnoszą się także i do składów krakowskich, z tą tylko odmianą, że w składach krakowskich stosunek kosztów zarządu do *brutto* dochodów wynosi tylko 45%.

Przechodzimy do drugiej części naszego zadania to jest do zdania, sprawy z zamknięć rachunków funduszy ze skarbu krajowego dotowanych.

Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki.

Wydatki tego funduszu rozpadają się na dwa działy a mianowicie: Dział I. „zasiłki dla funduszy szkolnych okręgowych“; Dział II. wydatki własne krajowego funduszu szkolnego.

W dziale I. prelinował budżet wydatki zwyczajne na kwotę 985.785 zł., nadzwyczajne na 20.000 zł. Rzeczywisty wynik zaś wykazuje w tym dziale wydatki zwyczajne w kwocie 947.245 zł., nadzwyczajne 66.475 zł. Wydatki zwyczajne więc były mniejsze od prelinowanych o 38.540 zł., a w wydatkach nadzwyczajnych przekroczono prelinarz o kwotę 46.475 zł.

W dziale B) prelinował budżet wydatki zwyczajne na kwotę 324.045 zł., nadzwyczajne na 44.884 zł. Rzeczywisty wynik wykazuje wydatki zwyczajne w kwocie 355.794 zł.

nadzwyczajne 43.927 zł. W tym dziale więc przekroczono kwotę preliminowaną na wydatki zwyczajne o 31.749 zł., zaś w dziale wydatków nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 957 zł. W obu działach razem wziętych wynosiły wydatki zwyczajne mniej niż preliminowano o 6.791 zł., a przekroczono preliminarz w wydatkach nadzwyczajnych o 45.518 zł.

Brak kandydatów na stałe posady nauczycieli religii, spowodował zaoszczędzenie kwoty 22.530 zł. w rubr. I. poz. 2. przeznaczonej na pokrycie niedoboru na płace stałych nauczycieli religii. Udzielanie religii poruczono tymczasowo zastępcom za wynagrodzeniem 60% stałej płacy.

Z preliminowanej w rubr. VII. na utrzymanie szkół nowych kwoty 7.390 zł., wydano tylko 1.986 zł. po części dlatego, że niektóre nowoorganizowane szkoły dla braku nauczycieli lub budynku szkolnego nie weszły w życie, po części zaś z tego powodu, że dla niektórych nowo powstałych szkół, rady szkolne okręgowe pokryły wydatki nadwyżkami dochodów miejscowych funduszków szkolnych.

„Na płace i dodatki na pomieszkania dla nauczycieli nadetatowych“, wydano 274.182 zł., zamiast preliminowanych 284.226 zł., czyli mniej o 10.044 zł., a to przeważnie z powodu niepobrania należności. Preliminowana w tym dziale jako wydatek nadzwyczajny kwota 20.000 zł. na „Zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych“ przekroczona została o kwotę 46.475 zł., rzeczywisty bowiem na ten cel wydatek wynosił 66.475 zł. Rada szkolna krajowa tłumaczy to przekroczenie konieczną potrzebą udzielania funduszom szkolnym okręgowym większych niż przewidywano zaliczek, na pokrycie płac nauczycieli. Między temi zaliczkami figuruje też Rada szkolna miejscowa w Krakowie z kwotą 17.913 zł.

W dziale II. funduszu szkolnego krajowego preliminowano w rubr. X. „na wynagrodzenie dla nauczycieli i nauczycielek za godziny nadobowiązkowe“ 39.718 zł., a na zastępstwo nauczycieli chorych 6.772 zł., wydano zaś rzeczywiście na wynagrodzenia 82.450 zł., a na zastępstwa 9.811 zł. Wzmagająca się frekwencya spowodowała zaprowadzenie w wielu szkołach nauki półdiennej, wskutek czego musiano nauczycielom przyznać remuneracye za nadobowiązkowe godziny w ogólnej kwocie znacznie większej od preliminowanej.

Pomijając pozostałe rubryki i pozycye tego działu, wykazujące mniej znaczne różnice między preliminarzem a rzeczywistymi wydatkami, podnieść należy poz. 26. rubr. XIII., w której preliminowano 25.800 zł. na remuneracye za naukę robót ręcznych, a wydano tylko 22.247 zł., a to z powodu, że zapewne dla braku odpowiednich sił, nauka robót nie była udzielaną we wszystkich szkołach, dla których budżet preliminował wynagrodzenie. „Na dodatki pięcioletnie“ preliminowano w rubr. XVII. ogólną sumę 196.652 zł. a wydano tylko 171.232 zł., czyli mniej niż preliminowano o 25.420 zł. Kwota w tej rubryce preliminowane służyć ma na pokrycie dodatków już przyznanych i tych dodatków, które w ciągu roku budżetowego przyznane być mają. Z tej ostatniej kategorii odpaść jednak rokrocznie pewna kwota, ponieważ w niektórych wypadkach rada szkolna z powodu braku ustawowych wymogów odmawia przypadających dodatków pięcioletnich, albo też sprawa przyznania tych pięcioletni się przewleka i w roku budżetowym merytorycznie załatwioną nie jest. Zauważyć jednak należy, że z kwoty 25.420 zł. mniej wydanej potrącić należy kwotę 3.421 zł., pozostałą w zaległości biernej z powodu niepobrania przez uprawnionych, należności po koniec Grudnia 1892 r.

„Mylne zarachowania urzędów podatkowych“ wynosiły w roku budżetowym 28.053 zł. zamiast przewidywanych w budżecie z przecięcia 12.324 zł. Wydatki te są przebieżne i zostają w związku z rubryką VII. dochodów, w której tytułem zwrotów wydatków innych rubryk budżetowych preliminowano 15.200 zł., a rzeczywiste wpływy wynosiły 23.768 zł. czyli więcej o 8.569 złr.

Dochody.

Dochody własne funduszu szkolnego krajowego preliminowane na kwotę 192.958 zł. wynosiły w rzeczywistości tylko 189.237 zł. czyli mniej o 3.721 zł. Mniejsze niż preliminowano wpływy wykazują główne dwie pozycje, a mianowicie poz. 24 zwrot zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych i poz. 30 zwrot zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych. Fundusze szkolne okręgowe tytułem zwrotu zaliczek spłaciły w roku budżetowym 36.002 zł. zamiast preliminowanych 40.000 zł., a gminy tytułem zwrotu pożyczek zapłaciły 9.672 zł. zamiast preliminowanych 15.000 zł. Pomimo urgensów ze strony Wydziału krajowego tak do Rady szkolnej krajowej jak i do starostw, nie zdołano ściągnąć więcej zaległości. W dołączonych do zamknięcia rachunków alegatach, Wydział krajowy wykazuje szczegółowo stan tych zaległości — z tych alegatów okazuje się że zaległości u rad szkolnych okręgowych tytułem udzielonych im pożyczek wynoszą ogółem 95.762 zł., z których przypada na zaległości z lat dawniejszych 59.724 zł. a za należności z roku budżetowego 36.038 zł. Zaległości u gmin tytułem udzielonych im pożyczek na budowę szkół wynosiły ogółem 66.953 zł., a z których przypada na zaległości z lat ubiegłych 48.073 zł. a na należność z roku budżetowego 18.880 zł. Dla uzupełnienia wykazu należności czynnych funduszu szkolnego krajowego, podajemy jeszcze za Wydziałem krajowym stan zaległości u funduszy szkolnych okręgowych tytułem zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszy szkolnych okręgowych za czas od 1874 do końca roku 1892. Zaległości te wynoszą ogółem 222.168 zł. i rozpadają się na zaległości z lat dawniejszych 165.861 zł. i na należności z r. 1892 w kwocie 56.307 zł.

Wydatki funduszu szkolnego krajowego wynosiły	1,413.442 zł.
Dochody własne funduszu szkolnego krajowego wynosiły	189.237 „
niedobór wynosił	1,224.205 zł.

i pokryty został z funduszu krajowego, a gdy na ten cel budżet preliminował kwotę 1,181.756 zł. przeto wydano z tego tytułu więcej niż preliminowano 42.449 zł. zgodnie z wykazanymi powyżej większymi wydatkami o 38.728 zł. i mniejszymi dochodami o 3.721 zł.

Krajowy fundusz szkolny emerytalny.

Majątek zakładowy tego funduszu nie doznał w roku budżetowym żadnej zmiany. Wynosi on kwotę 32.548 zł. w papierach wartościowych w zamknięciu rachunkowym wyszczególnionych. Tak samo nie doznał zmiany majątek zakładowy B, powstały z nadwyżek dochodów umieszczonych chwilowo w papierach wartościowych. Wynosi on z końcem roku budżetowego kwotę 258 zł.

Majątek obrotowy tego funduszu miał w dochodach swoich preliminowaną kwotę 70.234 zł. a w wydatkach 189.474 zł. a nadwyżkę wydatków miał pokryć fundusz krajowy i to w kwocie 119.240 zł. Oprócz tej subwencji, którą fundusz emerytalny pobrał całą miał ten fundusz rzeczywiste dochody w kwocie 101.397 zł. a rzeczywiste wydatki 213.037 zł. Z zestawienia cyfr okazuje się, że fundusz ten miał ogółem nadwyżkę dochodów w kwocie 7.600 zł. przez co też pozostałość kasowa, która z początkiem roku 1892 wynosiła kwotę 5.146 zł. podniosła się do kwoty 12.746 zł. z końcem r. 1892. Bilans majątku obrotowego t. j. porównanie stanu biernego ze stanem czynnym, wykazuje z końcem r. 1892 nadwyżkę stanu czynnego w kwocie 22.660 zł. która przypisaną została do zwrotu funduszowi krajowemu. Kwota ta obejmuje pozostałość kasową powyżej wykazaną w kwocie 12.746 zł. i nadwyżkę należności czynnych, ponad należności bierne w kwocie 9.914 zł.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Na oba oddziały tego szpitala preliminował budżet w wydatkach zwyczajnych 213.967 zł., w nadzwyczajnych 1950 zł., czyli razem 215.917 zł. Dochody własne szpitala miały podług preliminarza wynosić 201.134 zł., a nadwyżkę wydatków w kwocie 14.783 zł. miał pokryć fundusz krajowy. Niezależnie od powyższych cyfr objętych budżetem, wyzna- czył Wysoki Sejm uchwałą z d. 4. kwietnia 1892 na budowę zakładu dla położnic wraz z kliniką położniczo ginekologiczną w ciągu lat 3 kwotę 245.000 zł., a pierwszą ratę w kwocie 70.000 zł. wstawił Sejm jako kredyt dodatkowy do budżetu na r. 1892. W ciągu roku budżetowego wydano na częściową budowę całą preliminowaną na ten rok kwotę.

Podług przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków wynosiły rzeczywiste wydatki 229.020 zł., a to w wydatkach zwyczajnych 228.218 zł., w nadzwyczaj- nych 802 zł. Dochody rzeczywiste wynosiły 242.042 zł. Z porównania rzeczywistych docho- dów z rzeczywistymi wydatkami okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie 13.022 zł., która wpłynęła do funduszu krajowego. Podług budżetu miał szpital pobrać dotację w kwocie 14.783 zł., podług zamknięcia rachunków zaś szpital nie tylko że dotacji nie pobrał, ale nadto zwrócił funduszowi krajowemu kwotę 13.022 zł. Okazuje się tedy, że wynik rzeczy- wisty był korzystniejszy w porównaniu z budżetem o 27.805 zł. Poniżej przy omawianiu dochodów tytułem zwrotu kosztów leczenia ubogich chorych wykazemy, że cyfry te uległy zmianie.

Wydatki.

Rubr. I. „Płace i emolumenta etatowe“ wykazuje wydatki rzeczywiste w kwocie 33.662 zł. mniejsze od preliminowanych 35.029 zł. o 1.376 zł. z powodu interka- laryów. Gdy jednak z tej rubryki udzielone były zaliczki na płace w kwocie 1.306 zł. ponad preliminarz, przeto wykazane powyżej zaoszczędzenie zredukowane zostało do dro- bnej kwoty 61 zł. Zauważyć należy, że niepreliminowany wydatek na zaliczki ma całko- wite pokrycie w niepreliminowanych wpływach tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych w kwocie 1.625 zł.

Potrzeba przynajęcia służby wobec zwiększonej ilości chorych i wyższe ceny artykułów żywności, spowodowały przekroczenie kwoty przeznaczonej na „służbę od- działową“ o 1.909 zł. Zamiast bowiem preliminowanych z tego tytułu 12.840 zł. wy- dano 14.749 zł.

Na „koszta gospodarcze“ preliminowano w rubr. VII. 98.557 zł., rzeczywiste wydatki jednak wynosiły 105.727 zł. czyli więcej niż preliminowano o 7.170 zł. Większa niż preliminowano ilość dni żywienia i wyższe ceny tak artykułów żywności jak i drzewa i nafty, spowodowały przekroczenie kwot preliminowanych w poszczególnych pozycjach tej rubryki. Komisya budżetowa uważa wszystkie te przekroczenia za usprawiedliwione. Wzma- gające się od kilku lat wydatki na wino dla chorych, są wynikiem rzeczywistej potrzeby. W uwzględnieniu tych potrzeb komisya budżetowa wstawiła do preliminarza na rok 1894 kwotę 1.520 zł. na wino dla chorych.

W rubr. VIII. preliminowano na „koszta sanitarne“ ogólną kwotę 16.750 zł. a wydano rzeczywiście 20.793 zł. czyli więcej o 4.043 zł. Na usprawiedliwienie tego prze- kroczenia przytacza Wydział krajowy: wzrost ilości dni leczenia, wzmagające się potrzeby sanitarne i epidemję w szpitalu, która wpłynęła na zwiększenie wydatków desinfekcyjnych.

Dochody.

W dziale dochodów wykazuje rubr. III. „zwroty kosztów leczenia“ znaczniejsze różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. Dochód z tego tytułu od funduszu krajowego miał wynosić 152.000 zł. a rzeczywiste wpływy wynosiły 182.221 zł. czyli więcej o 30.221 zł. O tę sumę też którą szpital pobrał z funduszu krajowego ponad preliminarz, zmniejsza się kwota jaką Wydział krajowy wykazuje jako pomyślny wynik finansowej gospodarki szpitala. Korzystny ten wynik wyrażony w cyfrach, miał podług zamknięcia rachunków wynosić 27.805 zł. Gdy jednak uwzględnimy, że tytułem zwrotu kosztów leczenia pobrał szpital od funduszu krajowego ponad preliminarz 30.221 zł., okaże się że właściwie wynik był niekorzystny o 2.416 zł. Znaczniejszy ruch chorych płacących za kosztą leczenia a zwłaszcza zaprowadzenie kas chorych, spowodowały znaczniejsze wpływy tytułem opłat za kosztą leczenia. Wpływy te wynosiły ogółem 20.792 zł. zamiast preliminowanych 13.250 zł.

Dochody szpitala powszechnego wynosiły	.	.	242.042 zł.
Wydatki „ „ „	.	.	229.020 „
Nadwyżka dochodów	.	.	13.022 zł.

wpłynęła do funduszu krajowego.

Fundusz podrzuteków we Lwowie.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 4.414 zł. wynosiły w rzeczywistości 5.460 zł. czyli więcej o 1.046 zł., a to z powodu większych niż preliminowano wydatków na zapomogi dla położnic. Dochodów własnych fundusz ten nie posiada żadnych, a fundusz krajowy pokrywa wszystkie jego potrzeby, z tego też powodu fundusz krajowy tytułem dotacyi dla funduszu podrzuteków wydał więcej niż preliminowano o 1.046 zł.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

Budżet na r. 1892 preliminował na ten zakład wydatki zwyczajne w kwocie 173.827 zł. W rzeczywistości zaś wydatki te wynosiły 190.060 zł. czyli więcej o 16.233 zł. W wydatkach nadzwyczajnych nieznaczna tylko zachodzi różnica między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. W dziale wydatków zwyczajnych trzy rubryki wykazują znaczniejsze różnice między preliminarzem a zamknięciem rachunków a mianowicie: rubr. I. „płace i emolumenta etatowe“. Właściwe wydatki tej rubryki wynosiły 20.022 zł. zamiast preliminowanych 20.646 zł. czyli mniej o 622 zł. z powodu interkalaryów.

Z tej rubryki jednak dawano także zaliczki na płace, które nie były preliminowane. Z udzielonych z tej rubryki zaliczek pozostało z końcem roku budżetowego niespłaconych 2.111 zł.; z tego powodu rubryka ta wykazuje przekroczenie w kwocie 1489 zł. Nadmienić przytem należy, że przekroczenie to ma całkowite prawie pokrycie w uzyskanych wpływach tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych, również niepreliminowanych, w kwocie 1.277 zł.

Rubr. VII „Koszta gospodarcze“. Koszta te miały wynosić podług budżetu kwotę 97.400 zł., a wynosiły w rzeczywistości 110.799 zł. czyli więcej o 13.399 zł. Na to przekroczenie złożyły się głównie 2 pozycje a mianowicie: poz. 31. żywienie chorych „zwy-

kła strawa i dodatki“. Zamiast preliminowanych 47.000 zł. wydano z tego tytułu 53.660 zł. czyli więcej o 6.660 zł. Przekroczenie to znajduje usprawiedliwienie we wzroście ilości dni leczenia, znacznem stosunkowo podrożeniu ceny mięsa, zamiast przeciętnej ceny 46⁵⁰ kosztowało ono 57 ct. i w tej także okoliczności, że w dawniejszych latach od wydatków na wyżywienie potrącano zyski z niektórych działów gospodarczych osiągnięte, w r. budżetowym zaś na życzenie komisji budżetowej aprobowane przez Wys. Sejm zaniechano tego sposobu zarachowania i wstawiono zyski osiągnięte w rubr. III. dochodów pod poz. 4. O ile przekroczenie spowodowane zostało odmiennym sposobem zarachowania, o tyle jest ono tylko rachunkowem a nie rzeczywistem, bo ma zupełne pokrycie w uwidoczniionych w rubr. III. poz. 4 wyższych dochodach z tych działów gospodarki na folwarku kulparkowskim. Kwotę tę oblicza Wydział krajowy na 1.800 zł.

Drugą pozycją tej rubryki wykazującą znaczniejsze przekroczenie jest poz. 36 uprawa pól i inne potrzeby gospodarskie. Zamiast preliminowanych 8.219 zł. wydano 13.075 zł, czyli więcej o 4.856 zł. I to przekroczenie jest wynikiem odmiennego sposobu zarachowania; w tej pozycji bowiem mieści się także koszt utrzymania krów, wołów i trzody chlewnej i zrównoważonym zostaje zyskami tych działów gospodarstwa uwidoczniionymi w rubr. III. dochodów. Rubr. XI. „koszta utrzymania budynków“. Na te koszta preliminowano 8.050 zł. a wydano 10.197 zł. czyli więcej o 2.087 zł. Przekroczenie to spowodowane zostało nieprzewidzianemi robotami celem asanacyi zakładu z powodu grożącej epidemii cholerycznej.

Dochody.

Dochody zakładu preliminowane na kwotę 177.080 zł. dały w rzeczywistości 198.510 zł. czyli więcej o 21.430 zł. Z wyjątkiem rubr. I. wszystkie pozostałe rubryki wyzują rzeczywiste dochody większe od preliminowanych. W rubr. III. wynosiły dochody „z pól i pastwisk“ 15.786 zł. zamiast preliminowanych 8.890 zł. czyli więcej o 6.897 zł. Nadwyżka ta służy na pokrycie większych wydatków w rubr. VII. poz. 31 a. w kwocie 1.800 zł. i poz. 36 w kwocie 4.856 zł., o czem powyżej była mowa. Tytułem „zwrotu kosztów leczenia“ pobrał zakład od funduszu krajowego 152.679 zł. zamiast preliminowanych 135.000 zł., czyli więcej o 17.679 zł. Wykazany w rubr. V. poz. 11 a. tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych dochód w kwocie 1.277 zł., służy na częściowe pokrycie niepreliminowanego wydatku, tytułem udzielonych pożyczek wykazanego w rubr. I. wydatków.

Wydatki zakładu na Kulparkowie wynosiły 236.198 zł.

Dochody	„	„	„	„	198.510	„
---------	---	---	---	---	---------	---

Niedobór w kwocie	.	.	.	.	37.688	zł.
-------------------	---	---	---	---	--------	-----

pokryty został z funduszu krajowego. A gdy z tego tytułu budżet preliminował wydatek w kwocie 42.793 zł., przeto wydano mniej niż preliminowano o 5.105 zł. Jeżeli się jednak zważy, że tytułem zwrotu kosztów leczenia zakład kulparkowski pobrał od funduszu krajowego więcej niż preliminowano o 17.679 zł., okaże się, że właściwie fundusz krajowy wydał na utrzymanie zakładu na Kulparkowie w roku budżetowym 1892 więcej niż preliminował budżet o 12.574 zł.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki tego szpitala preliminowane na ogólną kwotę 222.953 zł. wynosiły w rzeczywistości 225.514 zł., czyli więcej o 2.561 zł., a gdy się uwzględni, że preliminowanej w wydatkach nadzwyczajnych kwotę 2.000 zł. na sprawienie nowej bielizny nie wy-

Wszystkie te fundusze nie mają własnych dochodów. Potrzeby ich pokrywa fundusz krajowy, a różnice między preliminarem a rzeczywistym wynikiem zależą od tego, czy mniej lub więcej niż preliminowano zgłoszono do wypłaty obligacyj wylosowanych, czy mniej lub więcej niż preliminowano zgłoszono do wypłaty płatnych kuponów. Różnice te wynoszą we funduszach pożyczek krajowych z roku 1883 i 1885 na niekorzyść budżetu funduszu krajowego kwotę 15.213 zł. zaś w pożyczkach z r. 1884, 1888 i 1891 na korzyść budżetu funduszu krajowego kwotę 13.904 zł.

Trzecia część naszego zadania obejmuje fundusze samoistne niedotowane.

Fundusz domestykalny.

Fundusz stanowy sierociński.

Fundusz kultury krajowej.

Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Wszystkie te fundusze nieznaczne tylko wykazują różnice między budżetem a rzeczywistym wynikiem, a pozostałości kasowe użyte zostały bądź na powiększenie majątku zarodowego, bądź też oddane zostały funduszowi krajowemu.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Dochody tego funduszu preliminowane były na kwotę 3.000 zł. wydatki podług budżetu miały wynosić 52.947 zł., budżet więc przewidywał nadwyżkę wydatków w kwocie 49.947 zł. Zamknięcie rachunków zaś wykazuje dochody tego funduszu kwocie 1.714 zł. wydatki zaś w kwocie 60.625 zł. a fundusz krajowy pokrył niedobór w sumie 58.911 zł. Tytułem spłaty obligacyj wylosowanych preliminowano na podstawie planu umorzenia 29.300 zł. wydano zaś o 5.000 zł. więcej, a tytułem wypłaty kuponów preliminowano 21.270 zł. a wypłacono o 2.424 zł. więcej, a to z powodu zrealizowania obligacyj dawniej wylosowanych i wypłaty kuponów zaległych z lat ubiegłych. Z końcem roku 1892 pozostała do spłacenia kwota 340.000 zł. Tytułem spłaty kapitału wypożyczonego powiatom i odsetek od tych kapitałów, preliminowano ogółem 3.000 zł., wpłynęła zaś tylko kwota 1.714 zł. Z końcem roku 1892 pozostało do ściągnięcia 3.127 zł. w kapitale, 4.223 zł. tytułem odsetek annuitetowych i 1.456 zł. tytułem odsetek zwłoki. Z zalegających tytułem odsetek kwot, pewna część będzie musiała być odpisaną.

Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Fundusz ten dotowany od szeregu lat kwotami corocznie przez Wysoki Sejm uchwalonemi, posiadał z końcem roku 1892 majątek w wysokości 214.191 zł., a mianowicie: zapas kasowy w gotówce 2.258 zł., gotówkę ulokowaną w funduszu krajowym 7.350 zł. i w pożyczkach udzielonych Wydziałom powiatowym 204.483 zł. W porównaniu z końcem roku 1891, majątek ten powiększył się o 20.154 zł. która to kwota powstała z dotacji funduszu krajowego 20.000 zł. i z odsetek w kwocie 154 zł.

Fundusz krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych.

Fundusz regulacji rzeki Gnilej Lipy (sekcya górna.)

Koszta robót dokonanych w roku 1892 wynosiły 3.500 zł. i pokryte zostały częścią z uzyskanych z lokacyi odsetek, częścią z pozostałości kasowej z roku poprzedniego. Z końcem roku 1892 fundusz ten posiadał czysty stan czynny 35.868 zł., w której kwocie mieści się gotówka bądź w kasie bądź też na lokacyi w kwocie 25.608 zł.

Fundusz regulacji potoku Kisieliny.

Suma wydatków poniesionych na roboty w r. 1892 dokonane, wynosiła 25.129 zł. Na pokrycie tego wydatku użyto pozostałości kasowej 9.577 zł. i dochodów z datków konkurencyjnych i rozmaitych 1.930 zł., a brakującą kwotę 13.622 zł. pożyczono z funduszu krajowego. Z końcem roku 1892 fundusz ten wykazywał czysty stan bierny 8.566 zł.

Fundusz regulacji rzeki Łęgu.

Na roboty w roku 1892 dokonane, wydano ogółem 37.130 zł. Wydatki te pokryto dochodami z subwencji funduszu krajowego 14.000 zł., z subwencji z państwowego funduszu melioracyjnego 10.500 zł. z datków konkurencyjnych 7.700 zł., z odsetek 652 zł. i ze zwrotu od starostwa 1.004 zł. Pozostałą kwotę 3.274 zł. wzięto z pozostałości kasowej. Fundusz ten wykazuje z końcem roku 1892 czysty stan czynny w kwocie 45.472 zł. z czego gotówką 18.438 zł.

Fundusz regulacji rzeki Trześniówki.

Na roboty wydał ten fundusz w r. 1892 kwotę 9.845 zł., a gdy własnych dochodów miał tylko 78 zł. przeto fundusz krajowy pokrył zaliczkowo nadwyżkę wydatków w kwocie 9.767 zł. Z końcem r. 1892 posiadał ten fundusz czysty stan czynny 9.670 zł., licząc wartość wykupionych gruntów na kwotę 19.199 zł. Zaległa należność datków konkurencyjnych od spółki wodnej wynosi z końcem 1892 r. 13.000 zł.

Fundusz regulacji potoku Krzemienicy i Babułówki oraz Trześni i Rowu.

Wydatki spowodowane dokonaniem w ciągu roku robotami wynosiły 26.072 zł. Na pokrycie tej kwoty użyto pozostałości kasowej 1.333 zł., datku z funduszu krajowego 12.400 zł., a pozostałą resztę pokryto pożyczką z funduszu krajowego w kwocie 12.339 zł. Z końcem r. 1892 fundusz ten miał czysty stan bierny 6.075 zł. W zeszłorocznym naszym sprawozdaniu zaznaczyliśmy już, że należność wykazana w stanie czynnym tego funduszu tytułem pozostałej u p. Stanisława Dolańskiego zaliczki w r. 1893 uiszczoną została

Fundusz regulacji rzeki Brnia nowego z dopływami.

Przy tej regulacji dokonano w ciągu roku robót za kwotę 56.158 zł., a gdy fundusz ten miał ogółem dochodów 114.808 zł. przeto pozostałość z r. 1892 wynosiła 58.650 zł., a gdy do tego dodamy pozostałość z końcem r. 1891 w kwocie 25.039 zł., otrzymamy sumę pozostałości kasowej 83.689 zł. Z końcem r. 1892 wynosił czysty stan czynny tego funduszu 88.933 zł.

Fundusz regulacji rzeki Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca.

W r. 1892 wydał ten fundusz na roboty regulacyjne 15.473 zł., a gdy dochody wynosiły 30.191 zł., a mianowicie: datek z funduszu krajowego 30.000 zł. rozmaite drobne 191 zł., przeto pozostał o końcem r. 1892 zapas kasowy w kwocie 14.718 zł. Czysty stan czynny tego funduszu wynosi 21.415 zł.

Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja.

Fundusz na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

W r. 1892 nie wykonywano żadnych robót na rachunek tych funduszy, a figurują w zamknięciu rachunków dla tego, że wszystkie te fundusze pobrały z funduszu krajowego tytułem datków preliminowane dla nich kwoty, które ulokowane zostały na rachunku bieżącym w banku krajowym. Ten sposób zarachowania przy tych funduszach wyjątkowo jest usprawiedliwiony, ponieważ wiadomo było, że roboty zaczną się w r. 1893, a nie było możliwości wstawienia tych kwot ponownie do preliminarza na r. 1893-

Zdawszy w powyższy sposób sprawę z przekazanego jej zamknięcia rachunków i opierając się na wywodach i uwagach w niniejszem sprawozdaniu zawartych komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Uchwała pierwsza.

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków funduszu krajowego, funduszy dotowanych ze Skarbu krajowego, funduszy samoistnych budżetem objętych, złożonych za rok budżetowy 1892.

Uchwała druga.

Powyższe absolutoryum udzielone Wydziałowi krajowemu, obejmuje także absolutoryum dla c. k. Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego krajowego.

Uchwała trzecia.

Pozostałość z rachunków z r. 1892 w sprawdzonej wysokości 247.004 zł., wstawi się do rubr. I. dochodów preliminarza na r. 1894.

Lwów dnia 30. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:

Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:

Dr. B. Goldman.